

Thuisvoelen in een veranderende stad

Op 13 april organiseerden de Amsterdamse woningcorporaties samen met Pakhuis de Zwijger de bijeenkomst 'Thuisvoelen in een veranderende stad'. Floor Milikowski presenteerde haar boek 'Wij zijn de stad' en in een panelgesprek praatten corporatie, gemeente en bewoners over de vraag hoe samen te werken zodat de belangen van bewoners daadwerkelijk centraal staan. Frans Soeterbroek en ik waren uitgenodigd om kort te reflecteren op het boek van Floor. Mijn reflectie ging over paradigmashifts die nodig zijn als je in de praktijk werk te maken van 'Wij zijn de stad'.

Birgit Oelkers/Plan en Aanpak, april 2022

Floor's boek 'Wij zijn de stad' laat zien hoe buurten plekken worden waar mensen zich thuis voelen. Niet door interventies en projecten van buiten de buurten. Maar door de kracht van communities, relaties en vriendschappen die in buurten ontstaan. Door Boukhari, Fouad, Jesper, Mohamed, Wouter, Lilian, Stephany, Najah en anderen. Hun verhalen raken, maken verlangens los en de vastberadenheid dat het anders moet. Het 'anders' vraagt wel om een aantal fundamentele paradigmawisselingen. Ik noem er drie.

1. De belangrijkste shift is die van inhoudgericht werken naar community led werken en besturen. Met als kompas het versterken van gemeenschapskracht in buurten en dat wat bewonerscollectieven voor elkaar krijgen. Dat wordt het Noorden.

Dat betekent stoppen met de focus op participatieprocessen. De participatieladders mogen de schuur in. We gaan de focus verleggen naar het delen van macht en zeggenschap met de mensen die de stad maken.

Macht verschuiven naar buurtcommunities gaat verder dan afgebakende experimenten en formele besluiten. Je moet dat elke dag doen in het dagelijkse werk, in de hele organisatie. Bij de vastgoedafdeling, bij communicatie, personeelszaken, woonzaken, groen, in het sociaal domein. Wat daarbij kan helpen is het maken van een communityscan. Welke gevolgen heeft een interventie of project voor de gemeenschap? Versterkt het gemeenschapskracht en gemeenschappen? Of schaadt het gemeenschappen en verzwakt het buurtweefsel? En zo ja, kun je het dan ombuigen, laten zitten of ermee stoppen. Dat wordt de hamvraag.

Van buurtmakers vraagt deze paradigmashift om het bewaren van hun autonomie in de samenwerking met instanties. Je ziet vaak foto's waarop bewoners en gemeenten aan een kantoortafel een convenant tekenen. Maar het buurtleven speelt zich niet af aan een kantoortafel. Het is veel grilliger en kent veel tafels. Let er als bewonerscollectief op dat je geen gestroomlijnd uitvoeringsorgaan wordt dat de buurt gaat besturen, dat je de meeste tijd besteedt aan meedraaien in vergadercircuits en 's nachts wakker ligt van kpi's. Blijf dichtbij je burens, waarden en bronnen, de chaos en de olifantenpaden van je buurt, houd je eigen identiteit.

2. Een 2de shift is om buurten niet langer als sociaal-ruimtelijk ontwikkelobject in de markt te zetten, maar als Thuisplek te zien die teruggegeven moet worden aan de mensen die er wonen/werken

Je kunt als professional geen thuis maken vóór bewoners. Alleen bewoners zelf kunnen een buurt maken waar ze zich thuis voelen. Natuurlijk gebeurt dat ook met ondersteuning van instanties en andere krachtbronnen van buiten de buurt.

Bij het thuismaken gaat het niet om het maken van nieuwe plannen, maar om de wil om de samenleving te normaliseren. Dat betekent in de praktijk

- dat niet de experts van buiten de buurt in de lead zijn, maar bewoners als experts van hun eigen buurt;
- dat niet de wijk het schaalniveau van verandering is, maar de straat en de buurt;
- dat niet interventies van buiten de buurt de basis voor verandering zijn, maar dat wat bewoners samen al doen.

Informeel buurtcommunities en community building zijn de humuslaag voor het ontstaan van georganiseerde bewonerscollectieven en bewoner coöperaties.

Als je als bewoners van je buurt een thuis wilt maken, vraagt dat dus om een combinatie van samen koekjes bakken en samen op de barricades gaan, zoals Hans Zuiver, bestuurder van LSA bewoners zo treffend zei. Zonder community building geen community organizing.

3. De 3de paradigmashift is die van Plofkippaanpak naar Slow food-werk. Van wijkaanpak naar wijkonderhoud. Werken in het tempo en het ritme van de buurten en hun communities zelf

Dit lukt alleen als we stoppen met het maken van wijkaanpakken, probleemanalyses en wijkplannen als strategie voor wijkverbetering. En in plaats daarvan als gemeente en woningcorporaties in wijkonderhoud investeren, zowel ruimtelijk als sociaal. Je begint bij de

assets die er zijn in een buurt en wat er al collectief gecreëerd wordt door bewoners.

Community building is een werkwijze die bij wijkonderhoud hoort. Niet projectmatig of voor een aantal maanden, maar structureel. Rotterdam heeft in Bospolder Tussendijken op een 10jaren strategie ingezet: 10 jaar community building a la ABCD (Asset Based Community Development) als basis voor wijkverbetering, vanuit de buurten en hun bewoners zelf.

Bij dit Slow Food werk krijgen buurtcommunities de ruimte om te ontdekken wat voor hen zelf belangrijk is en waarop ze samen kunnen en willen acteren. Als bestuurders, professionals en ambtenaren verbindt je je aan hun agenda's. Je investeert in community builders in plaats van programmamanagers en in de sociale infrastructuur, voorzieningen en initiatieven van bewoners zelf, zoals ontmoetingscentra met betaalbare huurtarieven.

Nieuw Gedoe

En natuurlijk gaat er door deze shifts veel gedoe ontstaan. 'Altijd nieuw gedoe' is niet voor niets de titel van het boek over community building a la ABCD, dat LSAbewoners in 2021 heeft gepubliceerd¹. Want gedoe ontstaat als er macht gedeeld en veroverd moet worden.

Bovendien is gedoe onlosmakelijk verbonden aan democratie. Hoe steviger je inzet op deze drie shifts – Community led werken, de buurt als Thuishaven van bewoners en Slow Foodwerk - hoe meer gedoe en hoe meer lokale democratie er zullen ontstaan.

En meer lokale democratie hebben we hard nodig om ons in veranderende buurten thuis te blijven voelen.

---

¹ <https://www.isabewoners.nl/abcd-als-radicale-veranderstrategie/>